

Molenstichting Lattrop - Tilligte

Nieuwsbrief nummer 4 - April 2002

Nieuwsbrief voor sponsors, donateurs, vrijwilligers en allen, die de molens een warm hart toedragen

Van de voorzitter.

Molenwieken moeten draaien, liefst met zeilen voor het mooie aanzien en om voor voldoende windkracht te zorgen, een of meer vrijwillige molenaars om een praatje mee te maken moeten er eigenlijk ook wel zijn en liefst moet er ook gemalen worden. Dat is het ideaalbeeld van heel veel mensen als zij langs een molen komen of een molen bezoeken en zeker ook van bestuursleden van molenorganisaties en vrijwillige molenaars.

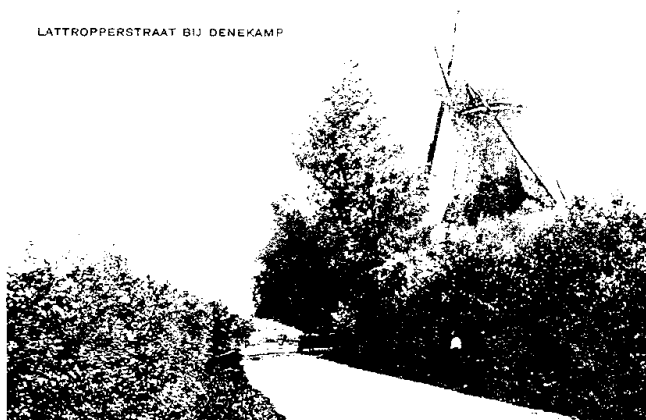
Nu is het opschrijven van dat ideaalbeeld heel eenvoudig, we weten allemaal wel hoe het eigenlijk zou moeten, maar de praktijk is veel weerbarstiger. Het is nog niet zo simpel om er voor te zorgen dat de molens in goede draai- en maalconditie zijn, dat er steeds vrijwilligers zijn met voldoende vakmanschap om op een verantwoorde wijze met een molen te kunnen werken en dat er voldoende verkoopmogelijkheden zijn voor het molenproduct bij uitstek: meel. In toekomstige uitgaven van deze "Nieuwsbrief" wil ik op deze onderwerpen graag nog eens terugkomen. Nu zou ik me willen beperken tot twee andere zaken die ongeveer in het laatste jaar actueel zijn geworden en waarover in het "molenwereldje" nogal wat opschudding is ontstaan.

Als eerste daarvan noem ik de **Arbo-wetgeving** die binnenkort ook voor molens zal gaan gelden. Dit betekent dat voor elke molen een plan moet worden gemaakt, waarin aandacht wordt besteed aan de veiligheidsrisico's die alle molenbezoekers lopen bij een bezoek aan een molen. In het jargon heet dat een risico-analyse, waarin moet worden aangegeven welke risico's een molenbezoek met zich brengt en vooral ook hoe daaraan kan worden tegemoet gekomen. De Vereniging De Hollandsche Molen in Amsterdam heeft inmiddels een werkgroep van deskundigen samengesteld met de opdracht een model-analyse samen te stellen, zodat niet elke moleneigenaar zelf het wiel weer moet uitvinden.

Een tweede zaak betreft de invoering van een "**Hygiëne-code**" voor alle molens waar meel wordt geproduceerd die bestemd is voor menselijke consumptie. Ons bestuur heeft besloten voor dit doel

in eerste instantie de Oortmanmolen en de Borgelinkmolen aan te wijzen. Dat betekent niet alleen dat op die molens o.a. een toilet en een koud- en warmwatervoorziening aanwezig moeten zijn, maar ook dat hoge eisen worden gesteld aan de hygiëne op de molens. Op zichzelf is dat uiteraard een goede zaak maar daar waar, zoals bij ons, Schraalhans keukenmeester is, zal het nog niet meevallen om de extra kosten daarvan op te vangen. Toch zal het moeten gebeuren. Immers, een molen waar niet gemalen mag worden, heeft zijn functie verloren en is nog "slechts" een monument. Voor onze molens willen wij dat trachten te voorkomen.

LATTROPPERSTRAAT BIJ DENEKAMP

Een oude foto van de Borgelinkmolen- toen Brandehofsmolen, die in 1820 werd gebouwd. In 1927 werd de windkracht verlaten, en werd de kap afgenomen en de stelling verwijderd. De romp, waarvan het achtkant in 1957 nog opnieuw gerietdekt was, werd in gebruik genomen als maalderij. De molen heeft hier nog een houten as.

Een laatste onderwerp betreft de **Borgelinkmolen**, waarvan het eind van de restauratie nu toch in zicht komt. Het ziet er naar uit dat over een aantal maanden de werkzaamheden kunnen worden afgerond en de molen kan worden opgeleverd. Een kleine werkgroep van de Stichting Vrienden van de Denekamper Molens en de Molenstichting is inmiddels gevormd om aan de officiële ingebruikstelling van deze aanwinst een wat feestelijk tintje te geven. Deze gebeurtenis zal naar verwachting omstreeks september a.s. kunnen plaats hebben. U hoort daar uiteraard nog meer van!

met vriendelijke groeten,

Herman Borgman

De Borgelinkmolen.

Sinds onze vorige Nieuwsbrief is er met regelmaat doorgewerkt aan de inrichting van de molen. Voor U was daarvan weinig zichtbaar omdat de werkzaamheden vooral werden uitgevoerd in de werkplaats bij Wintels, dan wel binnen in de molen. Wat U wel kon waarnemen waren enige koukleumende schilders, bezig met het schilderen van de staartbalk, de schoren en de gietijzeren molenas. De koningsas met spoorwiel en bonkelaar zijn geplaatst en lopen heel soepel. Momenteel worden de maalstenen geplaatst en worden daar omheen de maalstoelen met apparatuur gemonteerd; een zeer nauwkeurig werk. Zodra de lagerstenen (hals- en pensteen) zijn geleverd zal de bovenas, die nu naast de molen ligt, worden geplaatst. Het wachten is vervolgens op de levering van de roeden.

Ben Heinink-molenaar in opleiding

De Nicolaasmolen, de Oortmanmolen en de Westerveldmolen.

Dit voorjaar hebben medewerkers van de Stichting Monumentenwacht Overijssel en Flevoland deze molens geïnspecteerd en hun bevindingen in een rapport vastgelegd. Dergelijke inspecties vinden periodiek - meestal om de 3 jaar - plaats. Voor subsidiegever en bestuur geven dergelijke rapporten een goed beeld van de onderhoudstoestand van de molens op basis waarvan onderhoudsplannen kunnen worden opgezet en subsidieaanvragen kunnen worden

ingediend. De eerste indruk is, dat de onderhoudswerkzaamheden, die de voorbije periode zijn uitgevoerd en waarover wij U in onze nieuwsbrieven hebben geïnformeerd, resultaat hebben gehad. Een aantal gemelde gebreken waren bij het bestuur en molenaars bekend, maar wegens geldgebrek uitgesteld. Momenteel worden de rapporten verder bestudeerd en wordt een plan van aanpak opgesteld.

Aan de Oldenzaalsestraatweg te Beuningen heeft de Heimolen gestaan, in 1875 als grondzeiler of grondmolen gebouwd. In 1900 brandde deze molen af, maar hij werd een jaar daarna als stellingmolen herbouwd. Onderdelen van een molen uit Schiittorf (Duitsland) werden bij de herbouw gebruikt. In 1920 werd hij mede als zaagmolen ingericht, maar kort daarna, in 1925, werd de molen onttakeld tot romp zonder kap. De vlucht was 21,50 meter. (huidige molen van Schellings)

Vrijwillige molenaar in opleiding.

Hoe zijn we er toe gekomen?

De eerste fase van de restauratie van de Borgelinkmolen was afgerond en de tweede fase zou een aanvang nemen, echter met een vertraging van meer dan twee jaar. Maar wat als de tweede fase is afgerond en er zijn geen molenaars? In de bouwloze periode heeft het bestuur van de Molen-Stichting Lattrop – Tilligte een artikel laten plaatsen in een plaatselijk weekblad, waarin werd gevraagd om vrijwillige molenaar te willen worden. Hierop kwamen geen reacties. Toch moesten er molenaars komen en Dhr J. Derkman, reeds meer dan 25 jaar vrijwillige molenaar op de Nicolaasmolen, heeft zich bereid verklaard om op een avond een praatje te houden voor de Knikbewoners over het molenaarsvak. Het was een leuke uiteenzetting en de woorden van de heer Derkman: “degene met een beetje verstand, doorzettingsvermogen en enig technisch inzicht”, resulteerden deze avond in 5 aanmeldingen voor de opleiding van vrijwillige molenaar. Tenslotte staat de Borgelinkmolen in de Knikbuurt en daarom zou het leuk zijn om Knickers deze molen te laten beheren.

Tijdens een plotselinge hoosbui, die gepaard ging met krachtige valwinden is op zaterdag 9 maart het wiekenkruis van De Nieuwe Molen te Veenendaal gevallen

Deze vrijwilligers zijn in oktober 2000 met de cursus begonnen. De cursus omvat 20 theorieavonden, 1x per maand een avond, waarbij de gehele molen van onder tot boven en van binnen en buiten wordt besproken. Het gaat in dit geval niet alleen om de korenmolen, maar ook andere molens worden op de diverse avonden doorgenomen zoals poldermolens (binnen – en buitenkruiers), diverse industriemolens, de paltrok en de houtzaagmolen, standermolen, wipmolen en watermolens. Door middel van dia's en tekeningen kan men zien hoe de molen in elkaar steekt en krijgt men uitleg over het staande en gaande werk. Ook het

Een goede opleiding ter voorkoming van ongelukken is nodig.

onderhoud en de diverse houtsoorten komen aan de orde, aangezien dit in een molen een belangrijk item is. Natuurlijk kan niet voorbij gegaan worden aan het weer. Dit is een zeer uitgebreid hoofdstuk van de cursus, immers aan de diverse wolkensoorten kan men aflezen, dat de wind uit een andere richting gaat

waaien en dat dit een weersverandering tengevolge zal hebben. De veiligheid in en rond de molen wordt eveneens uitvoerig besproken. Uit bovenstaande blijkt, dat het bijwonen van de theorieavonden zeer belangrijk is.

Ook het praktijkgedeelte mag men niet uit het oog verliezen. De Nicolaasmolen in Denekamp is een instructiemolen, waarop men les krijgt onder leiding van een ervaren instructeur. De werkzaamheden, welke telkens verricht worden, bestaan uit het smeren van de molenas – zeer belangrijk, en indien noodzakelijk het smeren van het kruiwerk, het kruien van de kap met de wieken om deze op de wind te zetten, diverse zeil-mogelijkheden voorleggen en niet te vergeten de vangoefeningen, om de molen stil te kunnen zetten. Tijdens deze buitenwerkzaamheden wordt door de instructeur ingegaan op de weersituatie en de heersende wind en eventuele weersveranderingen. Aan het eind van zo'n praktijkmorgen, welke meestal op een zaterdag plaatsvindt, worden de werkzaamheden in een maalboekje bijgehouden.

Het eind van de cursus wordt afgesloten met een landelijk examen. Alvorens men aan het examen kan deelnemen, moet men minimaal 150 praktijkmolens hebben, waarvan 30 uur op een "vreemde" molen (type) elders in het land en het toelatingsexamen goed zijn doorgekomen. Ook moet uit het maalboekje blijken, dat je zeker 4 jaargetijden op een molen hebt meegemaakt.

Foto's van Hans Kroon www.molens.nl

De auteur van dit stukje had bij aanvang van de cursus 0,0 % verstand van molens en een molen was maar een molen, maar gaandeweg de cursus werd dit anders en werden er uitstapjes en zelfs vakanties gepland in gebieden, waar veel molens voorkomen om zoveel

mogelijk van de andere molentypes op te steken. Aantekeningen worden in het maalboekje bijgehouden om de "vreemde" uren te kunnen vermelden. De woorden van molenaar J. Derkman: "als je één winter met alle ontberingen op de molen hebt door-gemaakt, zul je de cursus wel afmaken en zit het met het doorzettingsvermogen wel goed", komen met de werkelijkheid overeen. De 5 aspirant vrijwillige molenaars zijn nog steeds bezig met de cursus, hebben inmiddels 2 winters overleefd en

zullen binnenkort opgaan voor het toelatingsexamen.

Wilt U meer weten over de opleiding, kom dan op een zaterdagmorgen naar de Nicolaasmolen in Denekamp of surf naar www.vrijwilligemolenaars.nl.

Hebt U belangstelling voor molens of wilt U weten, welke type molens er in Nederland zijn, kijk dan op www.molendatabase.net of www.molens.nl

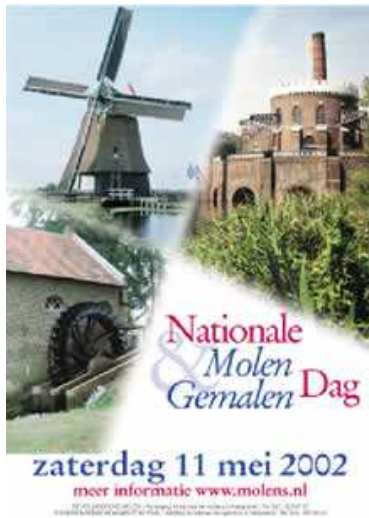
Ben Heinink

U bakt toch ook Uw pannenkoeken en poffertjes van het pannenkoekenmeel van de "Molenstichting Lattrop - Tilligte" ???

Geachte Donateurs.

De invoering van de Euro heeft ook zijn invloed in ons molenwereldje. De jaarlijkse minimum bijdrage van 25,- gulden zal worden gewijzigd in €12,50. Tevens ontvangt U hierbij de acceptgiro voor de bijdrage voor het jaar 2002. Uw bijdrage, die de penningmeester graag op korte termijn tegemoet ziet, zal worden besteed aan het onderhoud en de promotie van uw en onze molens.

U bent van harte welkom op de Nationale Molendag op 11 mei aanstaande.

Namens "Denekamper Molenvrienden"

Nico Brunninkhuis

Nationale Molen- en Gemalendag 2002

De molens van de "Molenstichting Lattrop - Tilligte" zijn op de Nationale Molendag alle van 10-16 uur geopend en er wordt graan gemalen. Op alle molens wordt koffie met Twentse krentenwegge geserveerd (tegen een vrije gift), er is overal gelegenheid tot picknicken en parkeren.

Bij de Westerveldmolen te Tilligte worden tevens pannenkoeken gebakken (idem).

In samenwerking met de V.V.V. is een prachtige fietsroute uitgezet (lengte ongeveer 35 km), die bij alle molens van de "Molenstichting Lattrop - Tilligte" en bij de V.V.V.-kantoren kan worden afgehaald. Ook bij de campingshouders is de route beschikbaar. Vertrek is mogelijk vanaf alle molens en V.V.V.'s. De fietsroute leidt U door het mooie Noord-Oost Twente, omgeving Denekamp en Ootmarsum. In alle molens is meel en bloem te koop: Pannenkoekenmeel, Volkorenmeel en Molenbloem.

U komt toch ook een keer kijken !

**Deze Nieuwsbrief kwam tot stand in samenwerking van
"Stichting Denekamper Molenvrienden" en de "Molenstichting Lattrop - Tilligte"
Redactie: Nico Brunninkhuis en Fons Laagland**